

Beslutningsforslag nr. B 131. Fremsat den 20. februar 2004 af Line Barfod (EL), Keld Albrechtsen (EL), Pernille Rosenkranz-Theil (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om konsekvens med virkning

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2004 at iværksætte et fireårigt forsøg, hvor unge, der har begået kriminalitet, kan overføres til et ungdomsprojekt i stedet for at skulle igennem retssystemet.

Bemærkninger til forslaget

Unge, der begår kriminalitet, skal mærke en hurtig konsekvens af deres handlinger og helst en hurtig konsekvens, der også bliver synlig for ofrene og det øvrige samfund. Det vil styrke retsfølelsen i befolkningen og forøge mulighederne for positiv virkning af de sanktioner, de unge idømmes.

Konsekvensen er indskrivning i et ungdomsprojekt med start senest 5 dage efter, at handlingen er begået og gerningsmanden til den begåede handling er identificeret.

Virkningen er at give de unge muligheder, der på sigt kan medvirke til, at de får en stabil plads på arbejdsmarkedet eller i uddannelsessystemet og kommer væk fra en kriminel løbebane.

Retssystemet er indrettet på at sikre retssikkerhed, så uskyldige ikke bliver dømt og de skyldige får en straf. Men i mange tilfælde er der ingen tvivl om skyldsspørgsmålet, fordi den unge er taget på fersk gerning og/eller tilstår. Behandlingen i retssystemet tager ofte en del tid, og der er mange ofre, der ikke får viden om, hvad der sker i sagen, ligesom mange af de unge ikke mærker en øjeblikkelig konsekvens af deres handlinger, men til gengæld senere kan få den meget hårde ekstrastraf, at de på grund af en plettet straffeattest ikke kan få arbejde eller uddannelse.

Det foreslås, at projektet skal omfatte unge mellem 15 og 18 år. Dog skal unge, der fylder 18 år, mens de er indskrevet i projektet, selvfølgelig ikke udskrives af projektet.

Såfremt projektet viser sig at være en succes, kan man senere overveje at udvide projektet til også at omfatte unge op til eksempelvis 23 år.

Denne kriminalitet er at henregne til den kategori, der som hovedregel udløser tiltalefrafald, betingede domme eller ubetinget fængselsstraf i op til 3 måneder. Det kan f.eks. være hærværk, indbrud, biltyveri. Det vil sige, at unge, som begår grov kriminalitet, især grov vold (straffelovens §§ 245 og 246), ikke kan komme i betragtning til et ungdomsprojekt.

Følgende mere detaljerede beskrivelse af ungdomsprojektet er inspireret fra Canada og de forsøg, Retsudvalget hørte om under sit besøg i efteråret 2002.

Når politiet har pågrebet en ung, der har begået kriminalitet af en karakter som ovenfor beskrevet, kan politiet foreslå den unge at blive overført til ungdomsprojektet. Vurderingen af, om den unges handlinger har en sådan karakter, at den unge kan komme i betragtning til projektet, skal træffes i et samarbejde mellem politiet og mindst en af følgende parter: de sociale myndigheder, den unges advokat eller den unges forældre/værge.

Hvis den unge tilstår forbrydelsen og accepterer at blive overført til projektet, sender politiet straks sagen over til projektmedarbejderne, der som det første – i samarbejde med den unge – kontakter forældrene, hvis de ikke allerede er inddraget.

Den unge skal oplyses om retten til at tale med en advokat, inden den unge træffer beslutning om at tilstå og blive overført til projektet i stedet for at få prøvet sin sag i retssystemet.

Inden 5 dage skal den unges forældre høres, og såfremt de samtykker, skal den unge møde op til en samtale, hvor man drøfter den begåede forbrydelse og den unges situation generelt og finder frem til, hvad den unges projektdeltagelse skal indeholde.

Såfremt forbrydelsen er gået ud over mennesker, f.eks. hærværk, indbrud eller tyveri, skriver den unge en undskyldning til ofret/ofrene og mødes eventuelt med vedkommende. Sådanne konfrontationer har en påvist gavnlig effekt både for offeret, der får bearbejdet sit chok, og for den unge, der får indsigt i, hvad hans handlinger har forårsaget. Dette er bl.a. påvist i Norge, der har formaliserede konfliktråd.

Den unges opgaver i projektet kan bestå i at udføre et stykke arbejde, i kurser i at styre sit temperament, i at tjene penge til at betale erstatning til offeret eller – hvis det er nødvendigt – særlige kurser målrettet mod at gøre den unge bedre i stand til at blive en del af samfundet. Det kan også være en støtte til at gennemføre almindelige uddannelsesforløb.

Såfremt den unge overholder aftalerne om at indgå i projektet, vil der ikke komme til at stå noget på den unges straffeattest. Hvis den unge dropper ud af pro-

F. t. beslutn. om konsekvens med virkning

jektet eller begår ny kriminalitet, kan politiet føre sagen gennem retssystemet som normalt.

I Canada har der i perioden 8. april 2002 – 31. marts 2003 været 577 unge i projektet. Mindre end 5 pct. af disse har begået ny kriminalitet eller er droppet ud. Forsøget har været kørt i for kort tid til, at man kan sige noget om den længerevarende effekt, herunder tilbagefald m.v. Men i betragtning af de dårlige erfaringer, der er med korte frihedsstraffe, finder forslagsstillerne, at det er vigtigt at prøve nye veje.

Megen forskning, f.eks. Zeuners, Lilli: »Normer i skred«, Socialforskningsinstituttet, og Kyvsgaard, Britta: »Og fængslet ta'r de sidste«, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, har vist,

- at fængselsophold ofte fører til, at de unge kommer i kontakt med andre kriminelle og dermed kommer dybere ind i kriminalitet i stedet for at komme ud af kriminaliteten,
- at det vigtigste i det præventive arbejde er en hurtig reaktion,
- at unge, der får uddannelse og arbejde, ikke begår ny kriminalitet så ofte som unge ledige,
- at de unges møde med retssystemet har en så stigmatiserende effekt, at mange unge helt opgiver at vende tilbage til en normal tilværelse.

De økonomiske konsekvenser vil på sigt blive, at man sparer penge. Det er ganske dyrt at have unge mennesker frihedsberøvet. Eksempelvis koster en

plads på den sikrede institution Bakkegården 134.000 kr. pr. måned.

Et ungdomsprojekt har udgifter til løn til projektkoordinatorer, konfliktrådsrådgivere og personlige rådgivere (mentorer) til de unge, men ingen udgifter til døgnophold.

Ungdomsprojektet skal visitere de unge videre til eksisterende projekter og i ganske enkelte tilfælde skabe nye projekter. Det vil betyde, at driftsudgifterne til de eksisterende tilbud kun forhøjes ganske lidt.

Forslagsstillerne har den holding, at et ungdomsprojekt med hurtig konsekvens, konfliktråd og målrettet arbejde vil kunne styrke den unges tro på, at der findes andre fremtidsmuligheder end kriminalitet.

Forslagsstillerne foreslår, at forsøget gennemføres et par steder i landet. Det kunne f.eks. være på Nørrebro og i Esbjerg, hvis der er lokal opbakning hos både politiet og de sociale myndigheder til at indgå i et sådant forsøg.

Københavns Kommune har allerede en del projekter på Nørrebro, som vil kunne indgå i et forsøgsprojekt. Nørrebros befolkning har ved flere lejligheder tydeligt vist, at man ønsker at tage afstand fra kriminalitet og vold. Et forsøgsprojekt i denne bydel vil derfor kunne få lokal forankring og opbakning.

I Esbjerg arrest er der med succes gennemført forsøg med motivationskurser for de indsatte. Og fagbevægelsen i Esbjerg har prioriteret at gøre en indsats imod kriminalitet.

Skriftlig fremsættelse

Line Barfod (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om konsekvens med virkning.

(Beslutningsforslag nr. B 131).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.